

Договор между Република България и Република Молдова за социално осигуряване

(Ратифициран със закон, приет от 40-то НС на 27.05.2009 г. - ДВ, бр. 42 от 5.06.2009 г.
Издаден от Министерството на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 67 от 21.08.2009 г.,
в сила от 1.09.2009 г.)

Република България и Република Молдова, наричани по-долу договарящи страни, водени от желанието да регулират взаимоотношенията си в областта на социалното осигуряване, се споразумяха за следното:

Част I Общи разпоредби

Член 1 Понятия

(1) За целите на този договор следните понятия означават:

1. "България" - Република България;

"Молдова" - Република Молдова;

2. "територия":

по отношение на България - държавната територия на България;

по отношение на Молдова - държавната територия на Молдова;

3. "законодателство" - закони и други нормативни актове, които се отнасят за областите на социалното осигуряване, посочени в член 2;

4. "компетентен орган" - министър, в чиято компетентност влизат областите на социалното осигуряване, посочени в член 2;

5. "компетентна институция" - институция, която е натоварена с изпълнението на законодателството в областите, посочени в член 2, или за чиято сметка се извършва изплащането на обезщетенията съгласно този договор;

6. "орган за връзка" - институция, посочена от компетентния орган за осъществяване на директна връзка с цел прилагане на този договор;

7. "местоживеене" - място на постоянно пребиваване в съответствие със законите и другите нормативни актове на договарящите страни;

8. "пребиваване" - място на временно пребиваване в съответствие със законите и другите нормативни актове на договарящите страни;

9. "осигурено лице" - лице, което е или е било подчинено на законодателството на една от договарящите страни;

10. "осигурителен стаж" - периодите, за които са плащани осигурителни вноски, както и приравнени периоди, които се признават като такива съгласно законодателството на

договарящите страни;

11. "обезщетение" - всички видове парични обезщетения или пенсии, включително всички техни части, увеличения и преизчисления, предвидени в законодателството, посочено в член 2;

12. "пенсия за осигурителен стаж и възраст" - пенсия, отпускането на която зависи от осигурителен стаж и възраст или от прослужени години;

13. "майчинство" - периоди на бременност и раждане, отглеждане и възпитание на дете, предвидени в законодателството, посочено в член 2.

(2) Другите понятия, използвани в този договор, имат значението, което им се придава в законодателството на съответната договаряща страна.

Член 2

Материален обхват

(1) Тази договор се отнася до:

Законодателството на България за държавното обществено осигуряване относно:

- обезщетения за временна неработоспособност и майчинство;
- пенсии за осигурителен стаж и възраст и пенсии за инвалидност поради общо заболяване;
- пенсии за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;
- наследствени пенсии;
- парични обезщетения за безработица;
- помощ при смърт.

Законодателството на Молдова за държавното обществено осигуряване относно:

- обезщетения за временна неработоспособност и за майчинство;
- пенсии за възраст и пенсии за прослужени години;
- пенсии за инвалидност поради общо заболяване;
- пенсии и обезщетения за инвалидност поради трудова злополука или професионална болест;
- наследствени пенсии;
- обезщетения за безработица;
- помощи за погребение.

(2) Този договор се прилага и във връзка с всички нормативни актове, които изменят, заменят или допълват законодателството, посочено в алинея 1.

(3) Договорът не се прилага по отношение на законодателството, въвеждащо нови схеми на социалното осигуряване, освен ако договарящите страни се споразумеят за друго.

Член 3

Персонален обхват

Този договор се прилага:

1. спрямо всички лица, които са или са били подчинени на законодателството на

едната или на двете договарящи страни;

2. спрямо лицата, чиито права произтичат съгласно действащото законодателство от правата на лицата, посочени в алинея 1 на този член.

Член 4 **Еднакво третиране**

Доколкото този договор не предвижда друго, лицата, които са или са били подчинени на законодателството на една от договарящите страни, но пребивават на територията на другата договаряща страна, при прилагане на законодателството са равнопоставени по права и задължения на гражданите на първата договаряща страна.

Член 5 **Износ на обезщетения**

(1) Обезщетения, за които съществува право съгласно законодателството на една от договарящите страни, не могат да бъдат намалявани, изменяни, спирани или прекратявани по съображение, че правоимащото лице пребивава на територията на другата договаряща страна.

(2) Алинея 1 не се прилага:

По отношение на България - за социална пенсия за старост и за обезщетение за безработица.

По отношение на Молдова - за социални обезщетения, държавни обезщетения, обезщетения при временна неработоспособност, майчинство, безработица, пенсии за прослужени години, специални пенсии за някои категории граждани.

(3) Алинея 1 не се прилага, ако правото на помощ при смърт възниква на основание законодателството на двете договарящи страни.

Член 6 **Разпоредби за несъвместяване**

(1) Този договор не предоставя и не запазва правото на получаване на два или повече вида обезщетения, отнасящи се до един и същ риск и за един и същ осигурителен период.

(2) Алинея 1 не се прилага при пенсии за старост, за инвалидност, при наследяване или при обезщетения за професионална болест, които се изплащат от компетентните институции на двете договарящи страни.

Част II **Прилагано законодателство**

Член 7 **Общи разпоредби**

Ако не е предвидено друго в тази част:

1. Лице, наето на територията на една от договарящите страни, е подчинено на законодателството на тази договаряща страна, дори ако то е с местоживее на територията на другата договаряща страна или ако седалището на работодателя е регистрирано или се намира на територията на другата договаряща страна.

2. Самостоятелно заето лице, осъществяващо дейност на територията на една от договарящите страни, е подчинено на законодателството на тази договаряща страна, дори ако е с местоживее на територията на другата договаряща страна.

3. Държавните служители и лицата, считани за такива, се подчиняват на законодателството на тази договаряща страна, в администрацията на която служат.

Член 8

Командировани лица

(1) Лице, наето на територията на едната договаряща страна, което е командировано от неговия работодател на територията на другата договаряща страна, за да извършва там определена работа за този работодател и за негова сметка, се подчинява на законодателството на първата договаряща страна за периода на извършване на тази работа при условие, че продължителността на работата не надвишава 12 месеца и че лицето не е изпратено да замести друго командировано лице, което е завършило периода си на командироване.

(2) Лице, извършващо дейност като самостоятелно заето лице на територията на едната договаряща страна, което осъществява дейност на територията на другата договаряща страна, продължава да се подчинява на законодателството на първата договаряща страна при условие, че очакваната продължителност на тази дейност не надвишава 12 месеца.

(3) Ако продължителността на работата на лицата, посочени в алинеи 1 и 2, продължи повече от 12 месеца поради непредвидени обстоятелства, по съвместно заявление на работодателя и наетото лице или по заявление на самостоятелно заетото лице, законодателството на първата договаряща страна продължава да се прилага до завършване на работата, но за период, който не надвишава 12 месеца, с разрешение на компетентния орган или посочен от него орган на договарящата страна, на територията на която е командировано лицето.

Член 9

Персонал на предприятия за международен транспорт

(1) Лице, наето в предприятие, осъществяващо международен превоз на хора или товари по железопътен, автомобилен, въздушен или речен транспорт за своя сметка или за сметка на трета страна, със седалище на територията на едната договаряща страна, се подчинява на законодателството на тази договаряща страна.

(2) Лице, наето в представителство или клон на предприятието по алинея 1, което не е командировано, се подчинява на законодателството на договарящата страна, на чиято територия се намира представителството или клонът.

Член 10

Екипаж на кораб

Членовете на екипажа на кораб се подчиняват на законодателството на договарящата страна, под чийто флаг плава корабът.

Член 11

Дипломатически представителства и консулства

За членовете на персонала на дипломатическите представителства и консулствата, както и за частните домашни работници, наети при тях, се прилагат съответните разпоредби на Виенската конвенция от 18 април 1961 г. за дипломатическите отношения и Виенската конвенция от 24 април 1963 г. за консулските отношения.

Член 12

Изключения от разпоредбите на членове 7 - 11

По общо искане на наетия и неговия работодател или по искане на самостоятелно заетото лице компетентните органи на двете договарящи страни или посочени от тях органи могат по взаимно съгласие да направят изключение от членове 7 до 11 в интерес на едно лице или на категория лица, при условие че лицето или лицата се подчиняват на законодателството на една от договарящите страни.

Част III

Специални разпоредби

Глава 1

Обезщетения при временна неработоспособност и майчинство

Член 13

Сумиране на осигурителен стаж

Ако съгласно законодателството на едната договаряща страна правото на обезщетение и/или размерът му зависят от придобиването на определен осигурителен стаж, компетентната институция на тази договаряща страна взема предвид, ако това е необходимо, и осигурителния стаж, придобит съгласно законодателството на другата договаряща страна, при условие че тези периоди не съвпадат.

Глава 2

Пенсии за инвалидност, пенсии за осигурителен стаж и възраст и

Наследствени пенсии

Член 14

Определяне правото на пенсия без сумиране на осигурителен стаж

Ако лицето отговаря на всички необходими условия за придобиване на право на пенсия съгласно законодателството на едната договаряща страна и без оглед на осигурителния стаж, придобит съгласно законодателството на другата договаряща страна, компетентната институция определя правото на пенсията изключително съгласно прилаганото от нея законодателство.

Член 15

Определяне правото на пенсия при сумиране на осигурителен стаж

(1) Ако съгласно законодателството на една от договарящите страни правото на пенсия зависи от придобиването на определен осигурителен стаж, компетентната институция взема предвид, ако е необходимо, и осигурителния стаж, придобит съгласно законодателството на другата договаряща страна, при условие че тези периоди не съвпадат.

(2) Ако съгласно законодателството на една от договарящите страни правото на пенсия зависи от наличието на осигурителен стаж при осъществяване на дейност в специфични условия на труд, компетентната институция на тази договаряща страна ще вземе предвид, ако е необходимо, осигурителния стаж, придобит при осъществяване на дейност в специфични аналогични условия на труд по законодателството на другата договаряща страна, и при условие че тези периоди не съвпадат.

Член 16

Осигурителен стаж под 12 месеца

(1) Ако общият осигурителен стаж, придобит съгласно законодателството на едната договаряща страна, е по-малък от 12 месеца и ако въз основа на това законодателство не възниква право на пенсия въз основа на този период, компетентната институция на тази договаряща страна не отпуска пенсия за този стаж.

(2) Осигурителният стаж по алинея 1 се взема предвид от компетентната институция на другата договаряща страна за определяне на правото на пенсия и на нейния размер.

(3) Ако осигурителният стаж, придобит по законодателството на всяка договаряща страна, е по-малко от 12 месеца, този осигурителен стаж се взема предвид за определяне правото на пенсия или на нейния размер от компетентната институция на тази договаряща страна, по чието законодателство лицето е придобило последно осигурителен стаж.

Член 17

Изчисляване на пенсии

(1) Ако лицето отговаря на всички необходими условия за придобиване право на пенсия съгласно законодателството на една от договарящите страни, независимо от осигурителния стаж, придобит съгласно законодателството на другата договаряща страна, компетентната институция на първата договаряща страна изчислява пенсията само въз основа на осигурителния стаж и осигурителния доход, реализирани съгласно прилаганото от нея законодателство.

(2) Ако дадено лице има право на пенсия само при сумирането на осигурителен стаж, предвидено в член 15 от този договор, пенсията се изчислява по следния начин:

1. компетентната институция изчислява теоретичния размер на пенсията, на която лицето би имало право, ако целият осигурителен стаж беше придобит съгласно прилаганото от нея законодателство;

2. въз основа на теоретичния размер на пенсията, изчислен по точка 1, се определя действителният размер на пенсията въз основа на съотношението между осигурителния стаж, придобит съгласно законодателството на компетентната институция, и общия

осигурителен стаж, придобит по законодателствата на двете договарящи страни.

Глава 3

Трудова злополука и професионална болест

Член 18

Определяне на правото на обезщетение

(1) Правото на обезщетение или пенсия поради трудова злополука или професионална болест, както и тяхното изплащане се определят в съответствие със законодателството на тази договаряща страна, на което работещият е или е бил подчинен по време на настъпване на трудовата злополука или по време на упражняването на дейност, която може да причини професионалната болест. Това правило се прилага и в случаите, в които професионалната болест е била установена, когато работещият е подчинен на законодателството на другата договаряща страна.

(2) Ако работещият е упражнявал трудова дейност, която може да причини професионална болест, и е бил подчинен на законодателството на двете договарящи страни, правата му се определят изключително съгласно законодателството на договарящата страна, на което е или е бил подчинен последно. Ако лицето не отговаря на условията за придобиване на право на обезщетение на територията на тази страна, се прилага законодателството на другата договаряща страна.

Член 19

Влошаване на здравословното състояние вследствие на трудова злополука

В случай на влошаване на здравословното състояние вследствие на трудова злополука, докато наетото лице е подчинено на законодателството на другата договаряща страна, компетентната институция на страната, на територията на която е настъпила трудовата злополука, е длъжна да изплати обезщетението, отчитайки влошаването, съгласно прилаганото от нея законодателство.

Член 20

Влошаване на здравословното състояние вследствие на професионална болест

При влошаване на здравословното състояние на лице, което получава обезщетение за инвалидност вследствие на професионална болест съгласно законодателството на една от договарящите страни, и това става в период, когато работникът е подчинен на другата договаряща страна, се прилагат следните разпоредби:

1. ако лицето не е било заето съгласно законодателството на другата договаряща страна в дейност, която може да предизвика или да влоши даденото заболяване, компетентната институция на първата страна носи отговорността за изплащането на обезщетенията, като се взема предвид и влошеното здравословно състояние, съгласно прилаганото от нея законодателство;

2. ако лицето е работило съгласно законодателството на другата договаряща страна в дейност, която може да предизвика или да влоши даденото заболяване, компетентната институция на първата страна носи отговорността за изплащането на обезщетенията, без да се взема предвид влошеното здравословно състояние, съгласно прилаганото от нея

законодателство; компетентната институция на втората договаряща страна отпуска на лицето допълнително обезщетение, размерът на което се равнява на разликата между размера на обезщетението след влошаване на здравословното състояние и размера на обезщетението, на което лицето би имало право, съгласно законодателството, прилагано от компетентната институция на тази договаряща страна преди влошаването.

Член 21

Оценка на неработоспособността, настъпила вследствие на трудова злополука или професионална болест

При оценката на намалената работоспособност, настъпила вследствие на трудова злополука или професионална болест, се вземат предвид и последствията от предишни трудови злополуки или професионални болести, които е претърпял работещият, независимо, че те са настъпили, когато е бил подчинен на законодателството на другата договаряща страна.

Глава 4

Обезщетения при безработица

Член 22

Сумиране на осигурителен стаж

(1) Ако съгласно законодателството на една от договарящите страни правото на обезщетение и/или срокът на изплащане зависи от наличието на осигурителен стаж, компетентната институция на тази страна взема предвид, ако е необходимо, осигурителния стаж, придобит съгласно законодателството на другата договаряща страна, при условие че тези периоди не съвпадат.

(2) Алинея 1 се прилага в случай, че осигуреното лице е придобило последния осигурителен стаж на територията на тази договаряща страна, съгласно законодателството на която се определя правото на обезщетение.

Член 23

Отпускане на обезщетение

Ако в законодателството, прилагано от компетентната институция, се предвижда отчитане на получения доход, при определянето на размера на обезщетението се взема предвид само доходът, получен от трудова дейност на територията на съответната договаряща страна.

Глава 5

Помощи при смърт

Член 24

Сумиране на осигурителен стаж

Ако съгласно законодателството на едната договаряща страна правото на обезщетение

зависи от наличието на осигурителен стаж, компетентната институция на тази страна взема предвид, ако е необходимо, осигурителния стаж, придобит съгласно законодателството на другата договаряща страна, при условие че тези периоди не съвпадат.

Член 25

Отпускане на помощи при смърт

(1) Ако лицето е било подчинено на законодателството на едната договаряща страна и е починало на територията на другата договаряща страна, смъртта му се разглежда както, ако беше настъпила на територията на първата страна.

(2) При възникване на право на помощ съгласно законодателството на двете договарящи страни:

1. помощта се отпуска изключително въз основа на законодателството на договарящата страна, на чиято територия е настъпила смъртта, или

2. ако смъртта е настъпила извън територията на една от договарящите страни, помощта се изплаща от компетентната институция, в която лицето е било осигурявано за последен път преди смъртта.

Част IV

Разни разпоредби

Член 26

Орган за връзка

За ефективното прилагане на този договор, както и за ускоряване и опростяване на съобщенията между компетентните институции на двете договарящи страни се определят органи за връзка между договарящите страни.

Член 27

Административно управление и сътрудничество

(1) Компетентните органи на договарящите страни сключват административно споразумение за прилагане на този договор.

(2) Органите за връзка на двете договарящи страни определят административни мерки за прилагането на този договор.

(3) Компетентните институции и органите за връзка на двете договарящи страни се информират взаимно за предприетите мерки и извършените промени в законодателството, които са свързани с прилагането на този договор.

(4) При прилагането на този договор компетентните органи и компетентните институции на договарящите страни си оказват безплатна взаимна административна помощ.

(5) При прилагането на този договор компетентните органи и компетентните институции на договарящите страни могат да се свързват пряко, както и чрез отговорни служители или официални представители.

(6) Ако за отпускането на обезщетение съгласно законодателството на една от договарящите страни е необходимо извършването на медицински преглед на лице, което

живее на територията на другата договаряща страна, при поискване от първата страна медицинският преглед ще бъде извършен на територията, на която живее лицето, без да се възстановяват извършените разходи.

(7) Компетентните органи и компетентните институции на договарящите страни си оказват взаимно безплатна помощ при прилагането на този договор.

Член 28

Използване на официалните езици

(1) За целите на прилагането на този договор компетентните органи и компетентните институции на двете договарящи страни могат да се свързват помежду си и с всички заинтересовани лица, независимо от тяхното местоживеене, непосредствено на официалните си езици или на руски език.

(2) Заявления или документи не могат да бъдат отхвърляни поради това, че са съставени на официалния език на другата договаряща страна или на руски език.

Член 29

Освобождаване от пощенски, консулски или административни такси и легализация

(1) Ако законодателството на една от договарящите страни предвижда всяко удостоверение или други документи, които се представят съгласно законодателството на тази договаряща страна, да бъде освобождавано частично или изцяло от пощенски, консулски или административни такси, същото освобождаване се прилага към удостоверенията и документите, които се представят според законодателството на другата договаряща страна за целите на прилагане на този договор.

(2) Документите, издадени според установената форма за целите на този договор на територията на една от договарящите страни, или техни копия, заверени по установения ред, се приемат за валидни на територията на другата договаряща страна без легализиране.

Член 30

Подаване на заявления

(1) Заявления, декларации или други документи, подадени в компетентните органи и компетентните институции на една от договарящите страни, се смятат за заявления, декларации или други документи, подадени в компетентните органи и компетентните институции на другата договаряща страна.

(2) Заявление за получаване на обезщетение, подадено съгласно законодателството на една от договарящите страни, се смята за заявление за получаване на съответното обезщетение съгласно законодателството на другата договаряща страна с изключение на случаите, когато заявителят иска правото на обезщетение да бъде определено съгласно законодателството само на едната от договарящите страни.

(3) Заявления, декларации или други документи, които съгласно законодателството на една от договарящите страни трябва да бъдат представени в определен срок в компетентния орган, компетентната институция или друг официален орган на тази договаряща страна, се смятат за подадени в тези институции, ако са били представени в същия срок в компетентния орган, компетентната институция или друг официален орган

на другата договаряща страна.

(4) Получените документи, посочени в алинеи от 1 до 3, се изпращат незабавно чрез органа за връзка в другата договаряща страна.

Член 31

Процедура за изпълняване на решенията

(1) Подлежащите на изпълнение съдебни решения и други изпълними документи, издадени в една от договарящите страни, свързани с вноските за социално осигуряване или други вземания, произтичащи от този договор, се признават на територията на другата договаряща страна.

(2) Такова признаване може да бъде отказано единствено ако противоречи на общественения ред в договарящата страна, на чиято територия трябва да бъде изпълнено такова решение или документ.

(3) Подлежащите на изпълнение съдебни решения или документи, посочени в алинея 1, са задължителни за изпълнение на територията на другата договаряща страна. Процедурата на изпълнение трябва да съответства на законодателството на договарящата страна, на чиято територия трябва да бъде извършено изпълнението.

Член 32

Плащания

(1) Размерът на паричните плащания, дължими при прилагането на този договор, се определя в паричната единица на договарящата страна, чиято компетентна институция предоставя тези плащания.

(2) Ако лицето има местоживеене на територията на договаряща страна, различна от онази, в която се намира задължената компетентна институция, изплащанията на парични обезщетения, произтичащи от този договор, се извършват в свободно конвертируема валута.

(3) Начинът на плащане на обезщетенията се урежда в административното споразумение по чл. 27, алинея 1 на този договор.

Член 33

Уреждане на спорове

(1) Всякакви спорове, възникнали по повод тълкуването и прилагането на този договор, се решават чрез преки преговори между компетентните органи на договарящите страни.

(2) При липсата на възможност спорът да бъде решен по реда на алинея 1 на този член договарящите страни го решават по дипломатически път.

Част V

Преходни и заключителни разпоредби

Член 34

Преходни разпоредби

(1) Този договор не поражда каквито и да било права на плащане за период преди влизането му в сила.

(2) Осигурителен стаж, придобит съгласно законодателството на договарящите страни преди влизането в сила на този договор, се взема предвид с цел определяне на правата съгласно този договор.

(3) Всяко едно обезщетение, отпуснато до датата на влизане в сила на този договор, се преразглежда съгласно разпоредбите на този договор само по заявление на лицето, когато това е по-благоприятно за него.

(4) Разпоредбите на този договор се прилагат в случай, че правото на съответното обезщетение е било придобито преди влизане в сила на този договор, но не е било реализирано.

Член 35

Влизане в сила

(1) Този договор подлежи на ратифициране във всяка от договарящите страни.

(2) Договорът влиза в сила от първия ден на третия месец след получаване на последното уведомление за реализация на вътрешните процедури, необходими за неговото влизане в сила.

Член 36

Изменения и допълнения в договора

При взаимно съгласие договарящите страни могат да правят изменения и допълнения в този договор чрез подписването на допълнителни протоколи, които представляват неразделна част от него, и влизат в сила съгласно разпоредбите на член 35 от договора.

Член 37

Срок на действие

(1) Този договор се сключва за неопределен срок.

(2) Всяка договаряща страна има право да го денонсира по дипломатически път с писмено известяване на другата договаряща страна, но не по-късно от 6 месеца преди края на съответната календарна година. В този случай денонсираният договор преставя да действа от първия ден на следващата календарна година.

(3) В случай на денонсиране на този договор всички придобити права и обезщетения съгласно неговите разпоредби се запазват, а заявленията, подадени преди прекратяване на действието на договора, ще бъдат разглеждани в съответствие с неговите разпоредби.

В потвърждение на което надлежно упълномощените лица на двете договарящи страни подписаха и подпечатаха този договор.

Сключен в София на 5 декември 2008 г. в два оригинални екземпляра, всеки от които на български, молдовски и руски език, като всички текстове имат еднаква сила.

В случай на разногласия при тълкуването на разпоредбите на договора текстът на руски език ще се смята за меродавен.

За Република България:
Емилия Масларова,
министър на труда и социалната политика

За Република Молдова:
Галина Балмош,
министър на социалната защита,
семејството и децата